

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de voorwaarden voor digitaal of hybride vergaderen voor de organen van de provincies
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering stelt de voorwaarden vast die de organen van de provincies moeten respecteren als ze beslissen om op digitale of hybride wijze te vergaderen op grond van artikel 21, derde lid en artikel 55, tweede lid van het Provinciedecreet van 9 december 2005.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/ BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij en Bestuur

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Inhoudelijk structuurelement: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Beleidsdoelstelling: Naar aanleiding van wijzigingen bij decreet van 23 december 2021 aan artikel 21, derde lid, artikel 25, eerste lid en artikel 40, eerste lid van het provinciedecreet van 9 december 2005, en de toevoeging bij decreet van 23 december 2021 van artikel 55, tweede lid aan het provinciedecreet van 9 december 2005, geeft deze nota aan welke regels gelden als de organen van de provincies besluiten om op digitale of hybride wijze te vergaderen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch- en taalkundig advies nr. 2022/123 van 7 april 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Op 14 juli 2021 heeft het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie goedgekeurd. Het werd door de Vlaamse Regering bekrachtigd en afgekondigd op 16 juli 2021. Het decreet bevat verscheidene bepalingen die ervoor zorgen dat organen van de lokale besturen digitaal of hybride kunnen vergaderen. Op de Ministerraad van 10 september 2021 werden de voorwaarden vastgesteld die de lokale bestuursorganen moeten respecteren als ze beslissen om digitale of hybride vergaderingen te organiseren.

Met het decreet van 23 december 2021 tot wijziging van het provinciedecreet van 9 december 2005, wat het digitaal en hybride vergaderen betreft, worden de wijzigingen voor de organen van de lokale besturen doorgetrokken naar de organen van het provinciaal bestuur. Dat decreet maakt het mogelijk voor de provinciale bestuursorganen om digitaal of hybride te vergaderen zonder dat daarvoor een besluit van de deputatie afgekondigd hoeft te worden.

De vergaderingen van de provincieraad vinden in principe nog altijd fysiek plaats en kunnen enkel digitaal of hybride doorgaan onder de uitzonderlijke omstandigheden vermeld in het huishoudelijk reglement. De vergaderingen van de provincieraadscommissie en de deputatie kunnen steeds, ongeacht de omstandigheid of situatie, digitaal of hybride plaatsvinden als dit in het huishoudelijk reglement is opgenomen.

We kiezen ervoor om de voorwaarden waaronder provinciale bestuursorganen digitaal of hybride kunnen vergaderen op te nemen in een besluit omdat het digitale landschap er binnen afzienbare tijd anders uit kan zien. Deze werkwijze laat toe sneller op veranderingen in te spelen. De voorwaarden doen de basisprincipes uit het Provinciedecreet respecteren en waarborgen de lokale democratie.

Samengevat betreffen de voorwaarden:

- de principiële openbaarheid van de raden;
- de gelijke toegang tot de vergadering;
- de identiteit van de leden;
- de ordehandhaving door de voorzitter van de raad;
- de mogelijkheid voor iedereen om zijn geheime of openbare stem uit te brengen;
- de authenticiteit van de stemming;
- de digitale inzage van de agenda en navenante dossiers;
- de mogelijkheid van technische bijstand voor de voorzitter van de vergadering.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 21, derde lid, van het Provinciedecreet van 9 december 2005.

Het eerste lid bepaalt hoe de provincieraad en de provincieraadscommissies bij het organiseren van digitale vergaderingen tegemoet moeten komen aan het beginsel van openbaarheid, gewaarborgd door artikel 28, §1, van het voormelde decreet. Om van een openbare vergadering in een digitale omgeving te spreken, is een audiovisuele livestream van de digitale vergadering vereist.

Het tweede lid bepaalt de voorwaarden waaraan deze bestuursorganen moeten voldoen om de digitale vergadering te laten doorgaan.

Een eerste voorwaarde is dat ieder lid afzonderlijk digitaal toegang heeft tot de beraadslaging en de stemming. Concreet betekent dit dat elk lid afzonderlijk aangemeld moet zijn in de digitale vergadertool. Het is dus niet mogelijk om per fractie deel te nemen aan de digitale vergadering. Op die manier worden de rechten van elk individueel raadslid gewaarborgd. Raadsleden kunnen zich bijvoorbeeld aanmelden en identificeren via een systeem op basis van de elektronische identiteitskaart of Itsme. Als voldaan is aan het quorum kan vergaderd en besloten worden. Dit betekent dat de vergadering of besluitvorming kan plaatsvinden zelfs als een of meerdere leden technische mankementen ondervinden.

Een tweede voorwaarde stelt dat de leden zichtbaar en hoorbaar herkenbaar moeten zijn waardoor hun identiteit kan worden vastgesteld. Een videoverbinding is verplicht voor digitaal beraadslagen en besluiten. Alleen een audioverbinding is onvoldoende, omdat hiermee cruciale elementen van de beraadslaging verloren gaan. Lichaamstaal en gezichtsuitdrukking spelen een rol in de democratische besluitvorming en in het vlotte verloop van de vergadering. Via een videoverbinding kan de voorzitter van de vergadering gemakkelijker nagaan of enkel de daarvoor bevoegde leden aan de vergadering deelnemen en of er geen sprake is van schijnaanwezigheid. Bovendien heeft de voorzitter op die manier een zicht op de verbindingen die wegvallen bij een storing, zodat hij de gevolgen voor de quora kan controleren voordat de leden overgaan tot de besluitvorming. Er bestaan diverse systemen om digitaal te vergaderen. Het behoort tot de lokale autonomie om de voorkeur te bepalen.

De derde voorwaarde bepaalt dat de voorzitter de orde moet kunnen handhaven, net als bij een fysieke vergadering. Dat betekent bijvoorbeeld dat hij het geluid tijdelijk kan uitzetten van een lid dat met zijn gedrag de vergaderorde verstoort.

De vierde voorwaarde heeft betrekking op de stemming. Bij een niet-geheime stemming maakt ieder lid zijn stem uitdrukkelijk kenbaar. De stemming kan mondeling gebeuren, maar evengoed via een digitaal stelsysteem of een digitale stemtool voor zover die duidelijk het individueel stemresultaat weergeeft. Een geheime stemming vindt verplicht plaats op een digitale wijze, waarbij het onmogelijk is om de geheime stem te herleiden tot het lid dat de stem uitgebracht heeft.

Artikel 2

Artikel 2 geeft uitvoering aan artikel 55, tweede lid, van het Provinciedecreet van 9 december 2005. Het bepaalt hoe de deputatie digitaal kan vergaderen. Voor een toelichting bij de voorwaarden verwijzen we naar de toelichting bij artikel 1.

Artikel 3

De eerste paragraaf bepaalt dat de provinciale bestuursorganen ook op hybride wijze kunnen vergaderen. Een hybride vergadering is een vergadering waarbij een deel van de leden van het betrokken bestuursorgaan fysiek deelneemt en een of meerdere andere leden digitaal. Het huishoudelijk reglement van het provinciale bestuursorgaan bepaalt wat de uitvoeringsmodaliteiten zijn.

De tweede paragraaf van artikel 3 verduidelijkt de voorwaarden waaronder de organen hybride kunnen vergaderen:

- Het eerste lid van paragraaf 2 verduidelijkt de voorwaarden bij hybride vergaderingen van de provincieraad of de provincieraadscommissie. De leden die digitaal deelnemen moeten de fysieke vergadering via een audiovisuele liveverbinding kunnen volgen en hebben afzonderlijk digitaal toegang tot de beraadslaging en de stemming. Dit betekent dat elk lid dat digitaal deelneemt afzonderlijk inlogt bij de digitale tool. Het is niet mogelijk om per fractie deel te nemen aan een raads- of commissievergadering.

De leden die digitaal deelnemen aan de vergadering moeten via het digitaal platform op een gelijkwaardige manier kunnen debatteren, beraadslagen en stemmen als de leden die fysiek aanwezig zijn op de vergadering.

De leden die digitaal deelnemen moeten zichtbaar en hoorbaar zijn voor de leden die fysiek deelnemen en, in voorkomend geval, voor het publiek. Dit kan eventueel via een projectie. Het betekent niet noodzakelijk dat de zitting moet gelivestreamd worden.

Een geheime stemming vereist dat alle leden op dezelfde manier digitaal kunnen stemmen, ook wie fysiek deelneemt. Als dit niet het geval is, zijn de stemmen mogelijk te herleiden naar individuele raadsleden en is het geheim van de stemming geschonden.

- Het tweede lid van de tweede paragraaf verduidelijkt de voorwaarden waaronder de deputatie hybride kan vergaderen. Voor een toelichting bij de voorwaarden verwijzen we naar de toelichting bij het eerste lid van paragraaf 2.

Artikel 4

Het eerste lid bepaalt dat het ter inzage leggen van de agenda en de daarbij behorende voorstellen minstens digitaal gebeurt als de vergaderingen van de provinciale bestuursorganen digitaal of hybride doorgaan.

Het tweede lid geeft de voorzitter van een digitale of hybride vergadering de mogelijkheid om zich tijdens de vergadering te laten bijstaan door een personeelslid van de provincie dat de provinciegriffier aanwijst. Die persoon kan de voorzitter ondersteunen door bijvoorbeeld te signaleren welke raadsleden het woord vragen. Het kan ook gaan om technische ondersteuning. Er is bewust gekozen om de bijstand enkel door een personeelslid van de provincie te laten verlenen, en niet door een lid van de vergadering. De leden moeten zich tijdens de zitting kunnen focussen op het debat en de besluitvorming.

Het derde lid vereist dat er voldoende transparantie is over de wijze waarop de openbare vergaderingen van de provincieraad en de provincieraadscommissie worden georganiseerd. Het provinciedecreet van 9 december 2005 heeft het over de plaats van vergaderen. Bij een digitale vergadering wordt daarmee de digitale omgeving bedoeld. De webtoepassing van de provincie vermeldt de link waar het publiek de digitale vergadering online kan volgen.

Artikel 5

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen financiële impact.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën is verleend op 5 april 2022.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft volgende weerslag op de provinciale besturen:

- Personeel: De bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel of een eventuele werving van extra personeel is zeer beperkt. Er zal enige technologische ondersteuning noodzakelijk zijn bij de voorbereiding van het traject “digitaal of hybride vergaderen” en tijdens de voorbereiding en het verloop van de raadszittingen die in digitale of hybride vorm worden georganiseerd.

- Werkingsuitgaven: Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering kan in sommige gevallen een weerslag hebben op de lopende uitgaven van de provinciale besturen. De beslissing om al dan niet over te gaan tot digitaal of hybride vergaderen ligt bij de provinciale besturen en hun bestuursorganen. Indien bestuursorganen beslissen om voortaan digitaal of hybride te vergaderen kan dit extra uitgaven met zich meebrengen wanneer het provinciaal bestuur nog niet beschikt over digitale toepassingen die voldoen aan de voorwaarden die worden opgelegd in dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering .

- Investerings en schulden: Zie hierboven; als provinciale bestuursorganen digitaal of hybride willen vergaderen brengt dit mogelijks investeringen met zich mee wanneer ze nog niet over geschikte digitale toepassingen beschikken.

- Ontvangsten: Er worden geen bijkomende financiële middelen aan de provinciale besturen ter beschikking gesteld.

Conclusie: Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering kan een weerslag hebben op de provinciale besturen, voor wat betreft werkingsuitgaven en investeringen voor geschikte digitale toepassingen.

4. VERDER TRAJECT

Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering die een aangelegenheid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens betreffen, wordt advies gevraagd aan de Vlaamse Toezichtcommissie.

Als het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie geen aanleiding geeft tot aanpassingen wordt over de principieel goedgekeurde bepalingen van het voorontwerp van besluit advies gevraagd aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de voorwaarden voor digitaal of hybride vergaderen voor de organen van de provincies;
- 2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen
- te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;
 - te machtigen om te beoordelen of voornoemd advies aanleiding kan geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst;
 - te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat het voornoemde advies van de Vlaamse Toezichtcommissie geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS